मुंबई झोपडपट्टी सुधार मंडळ

सुस्वागतम्

१३.१२.२०२४

मुंबई झोपडपट्टी सुधार मंडळ

- बृहन्मुंबईतील झोपडपट्टी वासियांची वाढती लोकसंख्या व सदर लोकसंख्येस आवश्यक नागरी सुविधा पुरविण्याची गरज विचारात घेऊन शासनाने म्हाडा अधिनियम १९७६ च्या कलम १८ अन्वये नोव्हेंबर १९९२ मध्ये मुंबई झोपडपट्टी सुधार मंडळाची स्थापना केली.
- मुंबई झोपडपट्टी सुधार मंडळामार्फत मुलभूत नागरी व सामाजिक सुविधा पुरविण्याची कामे मुंबई शहर व उपनगर जिल्हयातील ३६ विधानसभा मतदार संघातील घोषित झोपडपट्टी वसाहतींमध्ये केली जातात.

-: मंडळामार्फत राबविण्यांत येणा-या योजना :-

- झोपडपट्टी वासीयांचे स्थलांतर व पुर्नवसन घोषित गलिच्छ वस्त्यांमध्ये संरक्षक भिंतीचे बांधकाम
- सार्वजनिक जमिनीवरील अतिक्रमण रोखण्यासाठी अशा जागांभोवती कुपण भिंत बांधणे.
- नागरी दलितेत्तर वस्ती सुधार योजना
- नाविण्यपुर्ण योजना.
- पर्यटन स्थळ विकासासाठी विविध ठिकाणी मुलभूत सुविधांकरिता अनुदान
- नागरी दलित वस्ती सुधार योजना
- आदिवासी विकास योजना
- मा. आमदार / विपस यांचे स्थानिक विकास कार्यक्रम
- मा.खासदार / रासस यांचे स्थानिक विकास कार्यक्रम
- बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रातील नागरिकांना सुविधा पुरविणे
- भारतरत्न डॉ बाबासाहेब आंबेडकर सामाजिक विकास योजना
- अल्पसंख्यांक बहुल नागरी क्षेत्र विकास कार्यक्रम
- झोपडपट्टी भागात नागरी गरीबांना मुलभूत व पायाभूत सोयी सुविधा पुरविण्यासाठी सहाय्यक अनुदान

मंडळामार्फत पुरविण्यात येणा-या नागरी सुविधा

- अंतर्गत रस्ते / पोहोच रस्ते व पायवाटा.
- जलवाहिन्या टाकणे व पाणीपुरवठा, बोअरवेल करणे.
- गटारे बांधणे व मलनि:सारण वाहिन्या टाकणे.
- सार्वजनिक शौचालय व मुता-या बांधणे.
- सार्वजनिक ठिकाणी पथदिवे पुरविणे.
- बालवाडी / वाचनालय.
- समाज मंदिर / सांस्कृतिक केंद्र / खुले व्यासपीठ.
- व्यायामशाळा.
- संरक्षण भिंत (Retaining Wall)
- परिसराचे सौंदर्यीकरण व उद्यानाचा विकास करणे
- पर्यटन स्थळांचा विकास
- स्मशानभुमीचा विकास इत्यादी.
- नागरी दलित वस्ती मधील कामे.

: मंडळामार्फत राबविण्यांत येणा-या योजनांतर्गत कामे :-

	योजनेचे नाव	घेण्यात येणारी कामे
	जिल्हा वार्षिक योजना	
१	झोपडपट्टीवासीयांचे स्थलांतर व पुर्नवसन (घोषित गलिच्छ वस्त्यांमध्ये संरक्षक भिंतीचे बांधकाम) लेखाशिर्ष क्र.२२१६ १४९९	मुंबईत मोठ्या प्रमाणात पाऊस काही भागात सतत अतिवृष्टी होऊन दरड कोसळण्याची गंभीर परिस्थिती निर्माण होते. मुंबई व उपनगर जिल्ह्यातील धोकादायक ठिकाणी दरड कोसळून होणारी संभाव्य जिवित व वित्त हानी टाळण्यासाठी ९ मीटर पर्यंतच्या उंचीच्या संरक्षक भिंत बांधण्याची योजना शासनाने सन १९९५-९६ पासून कार्यान्वित केलेली आहे.
२	सार्वजनिक जमिनीवरील अतिक्रमण रोखण्यासाठी अशा जागाभोवती कुपण भिंत बांधणे. लेखाशिर्ष क्र. ४०५९ २५५९	राज्य शासन व स्थानिक स्वराज्य संस्था यांच्या जमिनीवर होणारे अतिक्रमण रोखण्यासाठी अशा जागाभोवती पण भिंत बांधणे.
३	नागरी दलितेत्तर वस्ती सुधार योजना लेखाशिर्ष क्र. २२१७ ८३३३	तलाव व बगिच्यांच्या सौदयीकरणाची कामे तसेच रस्त्यावरील चौक व वाहतुकीचे बेटे सुशोभिकरणाचे काम
४	नाविण्यपुर्ण योजना. लेखाशिर्ष क्र. ३४५१ १७६८	स्थानिक स्तरावर कार्यालयीन यंडहणांना, जिल्हा नियोजन समिती सदस्यांना काही नविन योजना राबविण्याची संकल्पना असल्यास त्या राबविण्या शक्य होणे या उद्देशाने शासनाने नाविण्यपूर्ण योजनांची संकल्पना सुरु केली आहे.
५	पर्यटन स्थळ विकासासाठी विविध ठिकाणी मुलभूत सुविधाकरिता अनुदान लेखाशिर्ष क्र.३४५२ २०२३	सदर योजने अंतर्गत पर्यटन स्थळाकडे जाणारे जोडरस्ते, उद्याने, सार्वजनिक स्वच्छतागृहे, दिशा दर्शक फलक, वाहन तळ, संरक्षक भिंत, पर्यटकांसाठी पाणी पुरवठा, विद्युतीकरण, वस्तु संग्रालये, क्रिडा सुविधा, रेस्टॉरंन्ट, विक्री केंद्रे व अन्य सोयी सुविधा इत्यादी काम घेतात येतात. (योजना २०१०-११ पासून मुंबई उपनगर मध्ये व २०१८-१९ पासून मुंबई शहर मध्ये)

अ.क्र	योजनेचे नाव	घेण्यात येणारी कामे
६	नागरी दलित वस्ती सुधार योजना लेखाशिर्ष क्र. २२२५ ई ४१८ (DPC-SCP)	झोपडपट्टी वसाहतींमध्ये बहुतांशी दलित वस्ती असलेल्या भागांमध्ये मुलभूत नागरी उदा. रस्ते, पायवाटा व गटारे व सामाजिक सुविधा उदा. समाजमंदिर, वाचनालय, व्यायामशाळा, खुले शेड इत्यादी. सदर योजना सन २००४ -०५ पासून सुरु करण्यात आली आहे.
७	आदिवासी विकास योजना (DPC-OTSP)	सदर योजने अंतर्गत विविध ठिकाणच्या आदिवासी पाडयातील रस्ते , सौरदिवे व इतर विकास कामे करण्यात येतात.
	आमदार स्थानिक विकास निधी	
८	मा. आमदार / विपस यांचे स्थानिक विकास कार्यक्रम लेखाशिर्ष क्र. ४५१५ ००१२	या योजने अंतर्गत शौचालय, पाण्याची व्यवस्था, गटारे, पदपथ, व्यायामशाळा आरोग्य केंद्र बालवाडी, इत्यादी प्रकारच्या मुलभूत व सामाजिक सुविधांची कामे
	खासदार स्थानिक विकास निधी	
९	मा.खासदार / रासस यांचे स्थानिक विकास कार्यक्रम	या योजने अंतर्गत शौचालय, पाण्याची व्यवस्था, गटारे, पदपथ, व्यायामशाळा आरोग्य केंद्र बालवाडी, इत्यादी प्रकारच्या मुलभूत व सामाजिक सुविधांची कामे

	राज्य शासन पुरस्कृत योजना	
१०	बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रातील नागरिकांना सुविधा पुरविणे लेखाशिर्ष क्र.२२१७ १५४४	या योजने अंतर्गत घन कचरा व्यवस्थापन, पाणी पुरवठा / मलनिस्सारण व नागरी स्वच्छता आणि पायाभूत सोयी सुविधांचा विकास इत्यादी कामांचा समावेश होतो.
११	भारतरत्न डॉ बाबासाहेब आंबेडकर सामाजिक विकास योजना लेखाशिर्ष क्र.२२१५ एफ ०८५	झोपडपट्टी वसाहतींमध्ये बहुतांशी दलित वस्ती असलेल्या भागांमध्ये मुलभूत नागरी उदा. रस्ते, पायवाटा व गटारे व सामाजिक सुविधा उदा. समाजमंदिर, वाचनालय, व्यायामशाळा, खुले शेड इत्यादी.
१२	अल्पसंख्यांक बहुल नागरी क्षेत्र विकास कार्यक्रम	झोपडपट्टी वसाहतींमध्ये बहुतांशी अल्पसंख्यांक, दलित वस्ती असलेल्या भागांमध्ये मुलभूत नागरी उदा. रस्ते, पायवाटा व गटारे व सामाजिक सुविधा उदा. समाजमंदिर, वाचनालय, व्यायामशाळा, खुले शेड इत्यादी.
१३	झोपडपट्टी भागात नागरी गरीबांना मुलभूत व पायाभूत सोयी सुविधा पुरविण्यासाठी **सहाय्यक अनुदान** लेखाशिर्ष क्र.२२१६ ०८९५	मुंबई शहर व उपनगर क्षेत्रात विशेषत्वाने झोपडपट्टी भागात राहणा-या नागरी गरीबांना मुलभूत पायाभुत सोयीसुविधा पुरविण्यासाठी शासनाकडून सहाय्यक अनुदान मंजूर करण्यात येते.

झोपटपट्टी वासीयांचे स्थलांतर व पुनर्वसन व (संरक्षण भिंत बांधणे योजना)

- मुंबई शहरातील डोंगर उतारावरील / धोकादायक दरडीखाली राहणा-या झोपडपट्टीवासीयांच्या संरक्षणार्थ संरक्षक भिंती बांधण्याकरीता सर्वसाधारण जिल्हा वार्षिक योजनेअतंर्गत निधी उपलब्ध करुन देण्यात येतो.

- मा. खासदार / मा. आमदार तसेच स्थानिक लोकप्रतिनिधी यांचे मार्फत प्राप्त होणा-या धोकादायक ठिकाणांच्या तक्रारीच्या अनुषंगाने बृन्हमुंबई मनपा यांचेमार्फत विहीत नमुन्यात अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर मा. जिल्हाधिकारी कार्यालयाकडुन प्रशासकीय मान्यता देण्यात येते.

- धोकादायक ठिकाणांचे प्रशासकीय मान्यता झाल्यानंतर मुंबई झोपडपट्टी सुधार मंडळामार्फत शासनाच्या नियमाप्रमाणे निविदा प्रक्रिया राबवुन सदर ठिकाणी संरक्षण भिंत बांधण्याचे काम करण्यात येते.

मुंबई झोपडपट्टी सुधार मंडळ			
गोषवारा			
सन	एकूण कामे	पूर्ण कामे	प्रगतीपथावरील कामे
२०२३-२४	९२६३	७८१२	१४५१
२०२४-२५	३५३९	३५८	३१८१

मुंबई झोपडपट्टी सुधार मंडळ
सन २०२३-२४ प्रगती अहवाल

अ. क्रं.	योजनेचे नाव	एकुण कामाची संख्या	पुर्ण कामांची संख्या	प्रगती पथावरील कामे
१	नागरी दलितेतर वस्त्यांमधे सुधारणा योजना (सौंदर्यीकरण योजना) (३४३५०५९२)	२१३९	१९६५	१७४
२	नागरी अनु.जाती व नवबौदध वस्ती सुधारणा योजना (२२२५ E ४२७)	२२७	१८९	३८
३	नागरी स्वराज्य स्थानिक संस्था योजना	३३४	२५६	७८
४	आमदार स्थानिक विकास कार्यकम (४५१५००१२)	१०२४	८९१	१३३
५	खासदार स्थानिक विकास कार्यकम	२६०	२१८	४२
६	संरक्षण भिंत बांधणे कार्यक्रम (२२१६१४९९)	३०५	२८२	२३
७	मनपा क्षेत्रात मुलभुत सोई सुविधांच्या विकास योजना (४२१७०५४१)	४२५८	३३७८	८८०
८	नाविन्यपुर्ण योजना	२	२	०
९	भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर सामाजिक विकास योजना (२२२५ F ०८५)	४०६	४००	६

मुंबई झोपडपट्टी सुधार मंडळ
सन २०२३-२४ प्रगती अहवाल

१०	अल्प संख्यांक बहुल नागरी क्षेत्रात विकास योजना (२२३५ A १३१)	११८	७९	३९
११	पर्यटन स्थळ विकास / प्रादेशिक पर्यटन विकास योजना (३४५२)	२२५	१८२	४३
१२	सार्वजनिक जमिनीवर अतिक्रमण रोखण्यासाठी कुंपनभिंत बांधणे (४०५९२५५९)	१६	१६	०
१३	आदीवासी उपाय योजना (२२२५)	१०	१०	०
	एकुण	**९२६३**	**७८१२**	**१४५१**

मुंबई झोपडपट्टी सुधार मंडळ
सन २०२४-२५ प्रगती अहवाल

अ. क्रं.	योजनेचे नाव	एकुण कामाची संख्या	पुर्ण कामांची संख्या	प्रगती पथावरील कामे
१	नागरी दलितेतर वस्त्यांमधे सुधारणा योजना (सौंदर्यीकरण योजना) (३४३५०५९२)	१३५९	२३४	११२५
२	नागरी अनु.जाती व नवबौदध वस्ती सुधारणा योजना (२२२५ E ४२७)	३२९	५	३२४
३	आमदार स्थानिक विकास कार्यकम (४५१५००१२)	४८०	६३	४१७
४	खासदार स्थानिक विकास कार्यकम	३८	१	३७
५	संरक्षण भिंत बांधणे कार्यक्रम (२२१६१४९९)	५२	०	५२
६	मनपा क्षेत्रात मुलभुत सोई सुविधांच्या विकास योजना (४२१७०५४१)	७९३	२८	७६५
७	भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर सामाजिक विकास योजना (२२२५ F ०८५)	२१९	६	२१३
८	अल्प संख्यांक बहुल नागरी क्षेत्रात विकास योजना (२२३५ A १३१)	२०१	८	१९३

मुंबई झोपडपट्टी सुधार मंडळ
सन २०२४-२५ प्रगती अहवाल

१०	पर्यटन स्थळ विकास / प्रादेशिक पर्यटन विकास योजना (३४५२)	४८	१	४७
११	सार्वजनिक जमिनीवर अतिक्रमण रोखण्यासाठी कुंपनभिंत बांधणे (४०५९२५५९)	१३	१२	१
१२	आदीवासी उपाय योजना (२२२५)	७	०	७
	एकुण	**३५३९**	**३५८**	**३१८१**

मुंबई झोपडपट्टी सुधार मंडळ
नविन सरकारसाठी १०० दिवसांची कार्यसुची

नविन सरकारच्या 100 दिवसांच्या कार्यसुचिमध्ये, स्थानिक विकास कार्यक्रम व इतर निधी अंतर्गत मुंबई झोपडपट्टी सुधार मंडळ, म्हाडा, या कार्यालयामार्फत सुमारे 600 कामे पूर्ण करण्यात येतील व सदर कामे झोपडपट्टी परिसरात राहण्या-या स्थानिक लोकांसाठी उपयुक्त ठरतील.

गोषवारा

अनु.क्र	कामाचे स्वरुप	एकूण कामांची संख्या
१	सौंदर्यीकरण - गार्डन	१०९
२	रस्ते	२७
३	शौचालये	९०
४	संरक्षण भिंत	५७
५	बालवाडी	२१
६	सभामंडप / समाज मंदिर / समाज कल्याण केंद्र इत्यादी.	२३९
७	व्यायामशाळा	१७
८	वाचनालय / ग्रंथालय	३०
९	कुंपन भिंत	५
१०	जिल्हा वार्षिक योजने अंतर्गत विशेष कामे	५
११	महिला पोलीस कर्मचा-यांसाठी स्वतंत्र कक्ष	
१२	देशी खेळांना प्रोत्साहन देण्यासाठी अद्यावत मैदान उभारण्यासाठी	
१३	हिरकणी कक्ष	
१४	व्यायामशाळांची उभारणी करणे.	
१५	डब्बेवाला भवन,हार्मोनी ईमारत, रीजवी कॉलेज बांद्रा (प)	
	एकूण	**६००**

प्रभादेवी रिलायन्स मॉल जवळ सौंदर्यीकरण

यशवंतराव चव्हाण नाटय संकुल येथे नुतनीकरण करणे.

धारावी टी-जंक्शन येथील वाहतुक बेटाचे सौंदर्यीकरण

फिशरमन कॉलनी चौक माहिम येथे सौंदर्यीकरण

आलियावर जंग मार्ग,बांद्रा (पू), येथे डॉ.बाबसाहेब आंबेडकर तैलचित्र स्मारक परिसरात सौदर्यीकरण करणे.

नेहरु रोड वरील वाकोला ब्रिज ते मिलिटरी कॅम्प पर्यंतच्या रस्त्याच्या दुभाजकाचे सौंदर्यीकरण करणे.

बिंबीसार नगर, गोरेगाव येथे समाज मंदिर बांधणे.

एस.व्ही.रोड, पोलीस वसाहत, कांदीवली (प) येथे व्यायामशाळा बांधणे.

स्पिरीट ऑफ मुंबई टॉवर

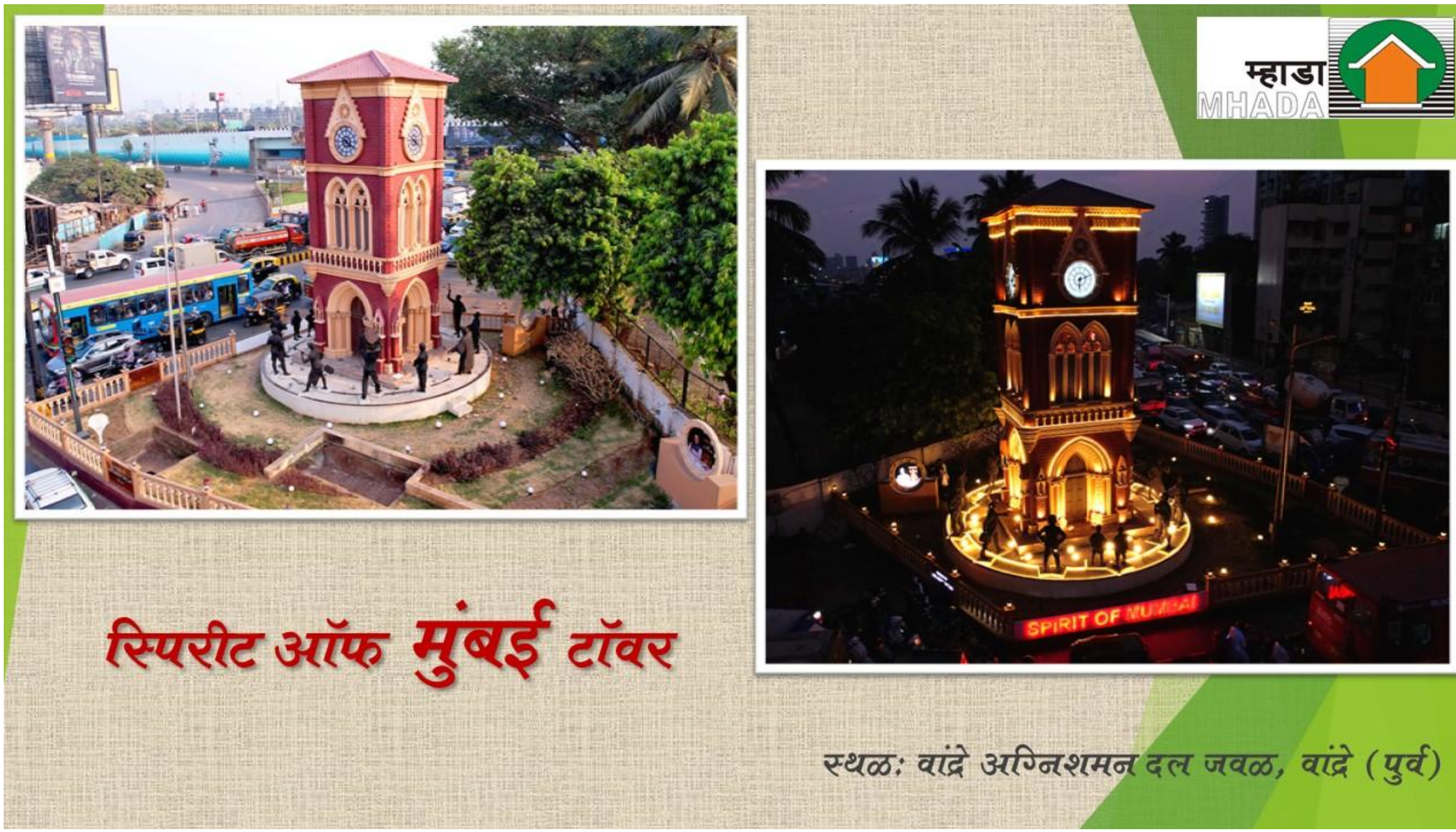

हिल पार्क, जोगेश्वरी (प)येथे हरीत उर्जा भवन व बॉटनिकल गार्डन

एक्सर तलाव, बोरवली (प)येथे सौंदर्यीकरण करणे.

म.न.पा. आर.जी. मालाड (प) येथे फुटबॉल मैदान बांधणे.

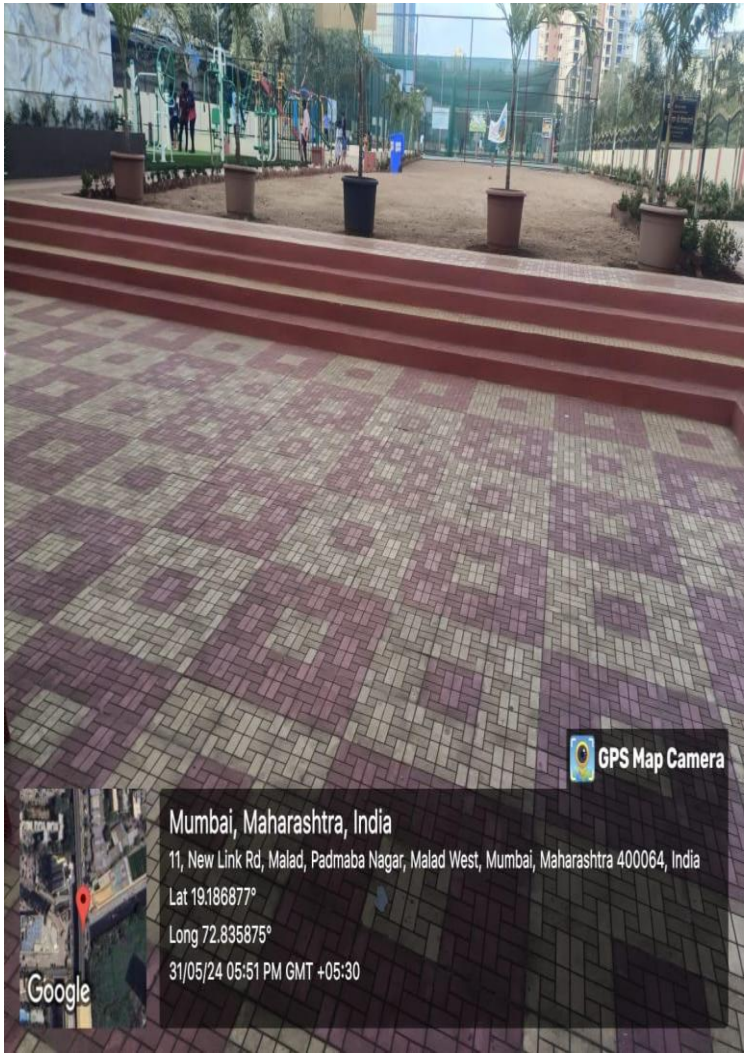

पुर्व द्रुतगती महामार्ग, प्रियदर्शनी - सौंदर्यीकरण

प्रियदर्शनी सर्कल, कुर्ला - सौंदर्यीकरण

छत्रपती शिवाजी महाराज चौक, चेंबुर येथील सौंदर्यीकरण

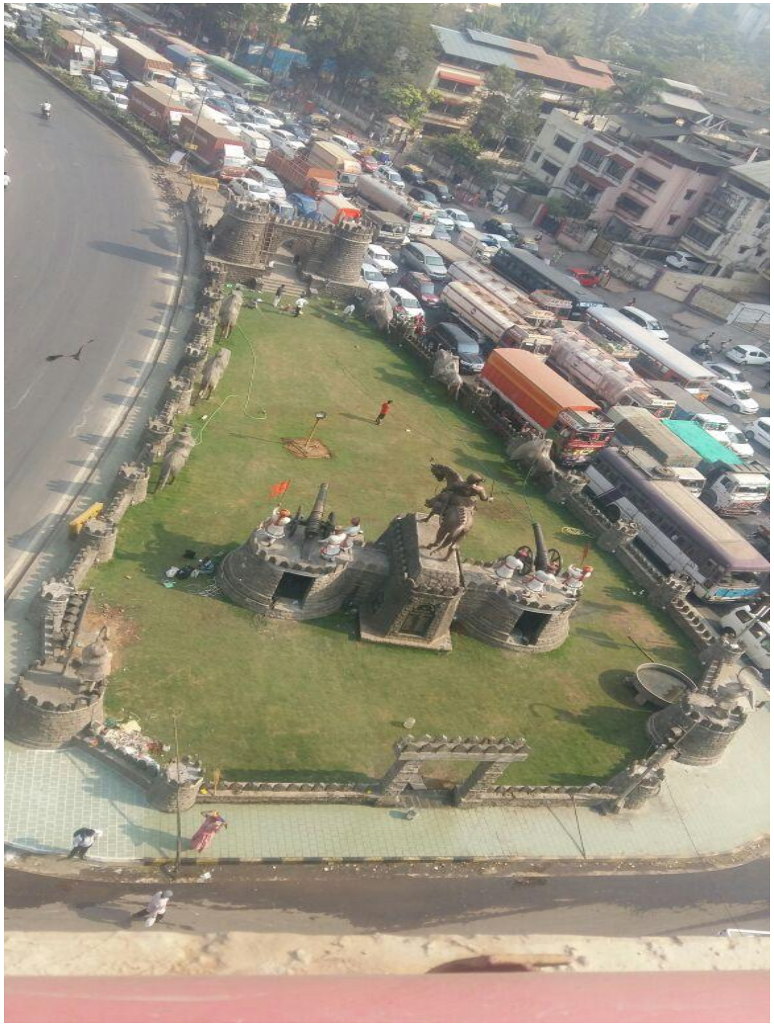

संघर्ष नगर, चांदीवली येथील शौचालय बांधणे

विर योद्धा सम्राट पृथ्वीराज चौहान उद्यान, एकता नगर, कांदीवली (प)

आजी आजोबा उद्यान दादर येथे सौंदर्यीकरण

माया नगर वरळी येथील संरक्षण भिंत

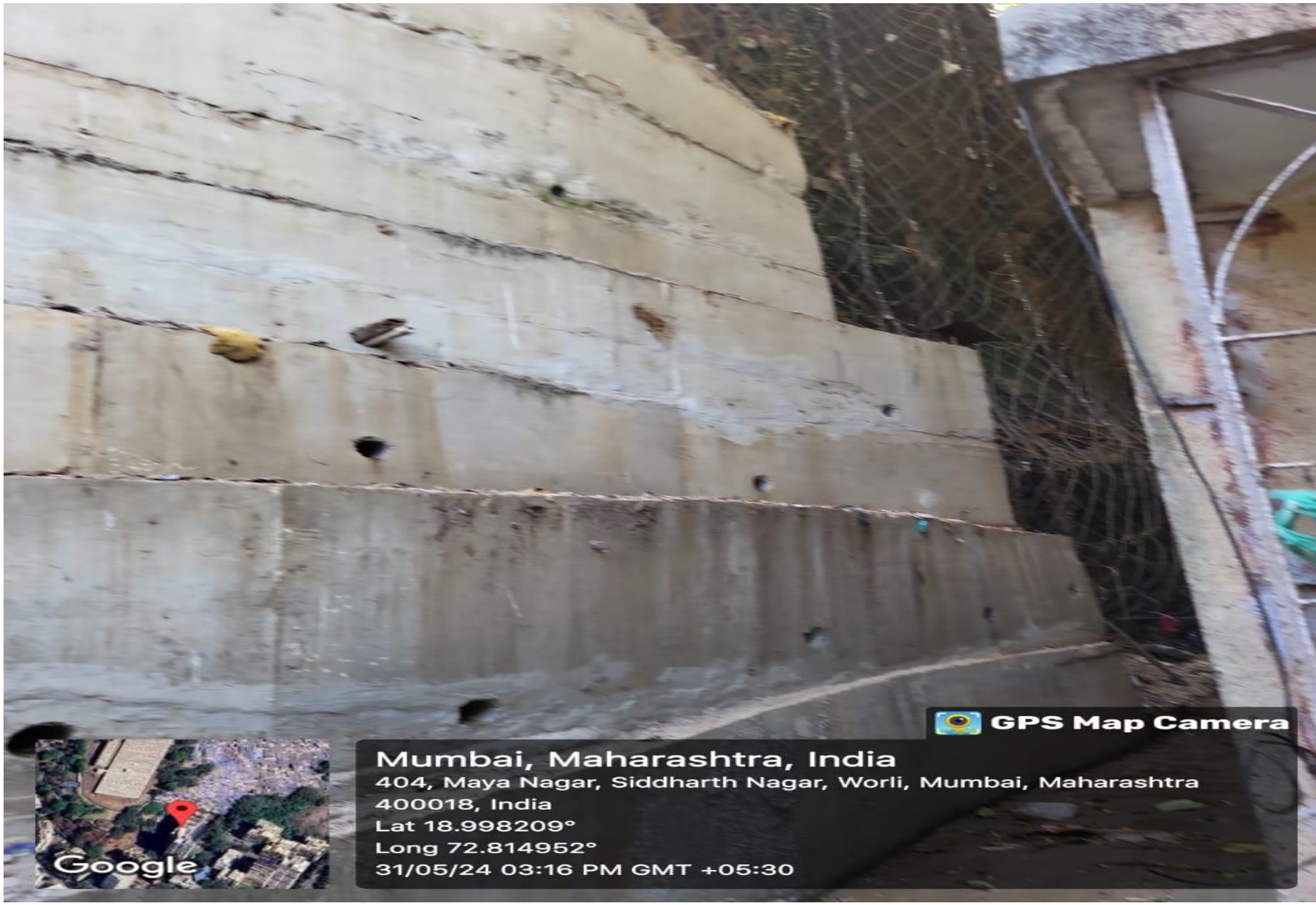

बांद्रा-कुर्ला कॉम्प्लेक्स येथे सौंदर्यीकरण करणे.
(प्रस्तावित)

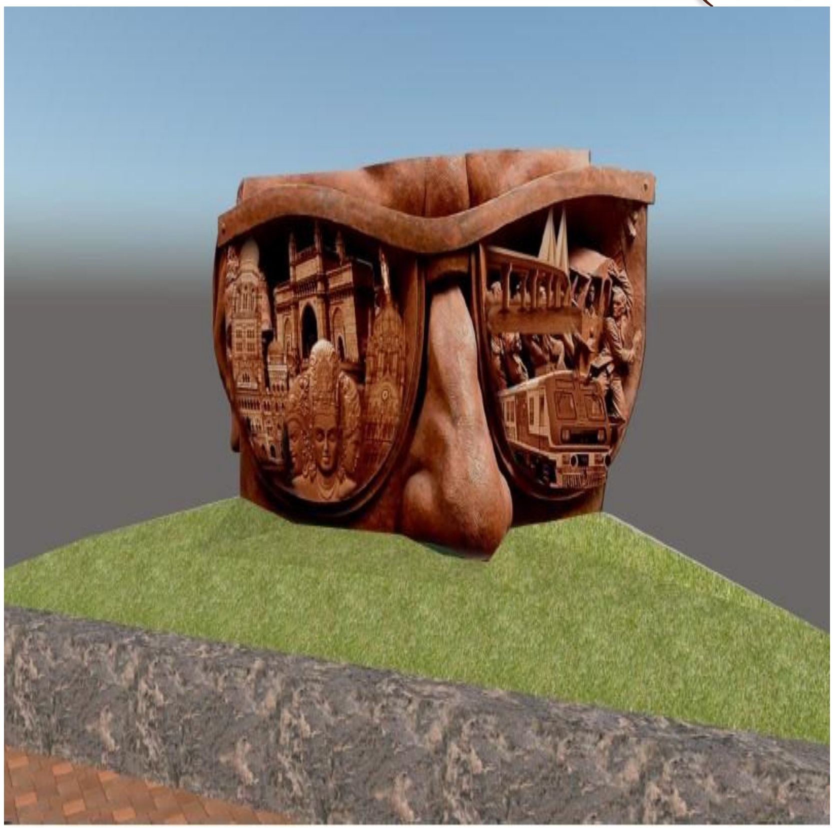

बांद्रा-कुर्ला कॉम्प्लेक्स येथे सौंदर्यीकरण करणे. (प्रस्तावित)

चुनाभट्टी-बी.के.सी. पुलाजवळ सौंदर्यीकरण करणे.
(प्रस्तावित)

डब्बेवाला भवन, रिजवी कॉलेजसमोर, बांद्रा (प) येथे सौंदर्यीकरण करणे. (प्रस्तावित)

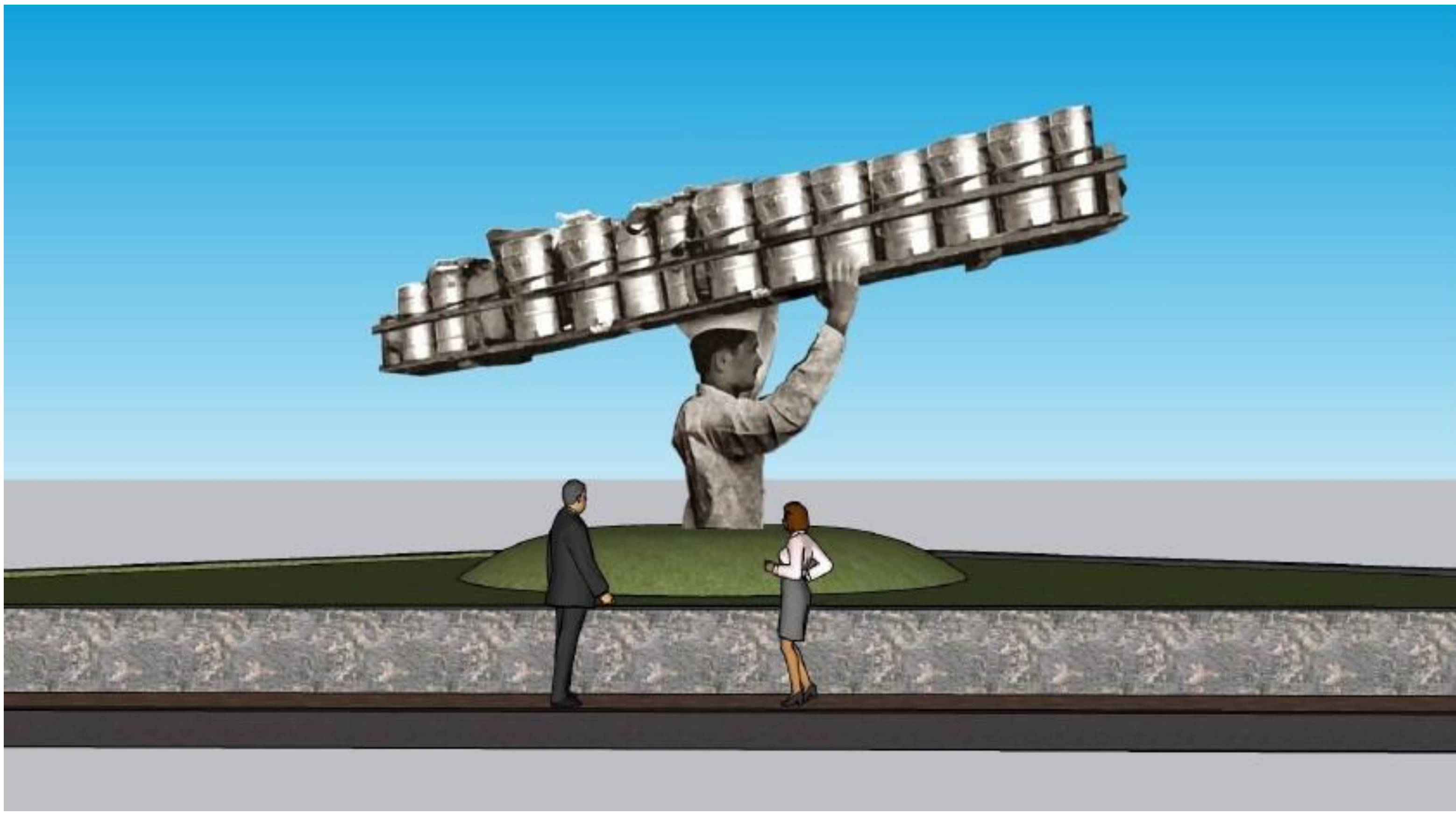

धन्यवाद